

Ervaringen van Ardine Korevaar en Henk van der Scheer

De winterzit begint

De winterbijen zijn geboren. Zij hoeven amper meer te werken. De laatste larven nog groot brengen en daarvoor zijn meer dan voldoende voorraden in het nest aanwezig; het haalseizoen is voorbij. Tijd voor u om ook eens aan wat andere zaken te gaan denken, zoals 'Hoe wordt de aanpak voor het volgend jaar?' of 'Ga ik eens experimenteren met een ander kasttype?'

Als de buitentemperatuur daalt onder de 10°C blijven bijen binnen en kruipen ze steeds dicht op elkaar in een tros. Vanaf ongeveer half december legt de koningin geen eitjes meer en als het broed is uitgelopen houden de bijen de temperatuur in de tros op 15°C. Rondom de tros heerst de buitentemperatuur.

Overwinterplek

'Hoe en waar overwinter ik mijn bijen?' heeft u zich misschien afgevraagd dit seizoen. Het liefst in de eigen stal natuurlijk of dicht bij huis. Plaatsen die vandalismegevoelig zijn kunt u beter mijden.

Behalve de juiste voedselvoorraad zijn er nog enkele andere punten om in de gaten te houden. Uitgangspunten voor een winterstandplaats zijn een zo droog mogelijk kastklimaat en zo min mogelijk warmteverlies. Bijenvolken winteren beter uit op een plek die goed ventileert en waar geen vocht optrekt zoals boven gras of tegen struikgewas. Ventilatie is prima, maar een erg windrijge plek levert warmteverlies op. Het is een beetje zoeken. Houten kasten ademen beter met beits dan met afdekken de verf. De wanden van kunststofkasten ademen niet. Verder is het te overwegen om de dekplank te isoleren zodat het warme vocht dat de tros produceert condenseert tegen de koudere zijwanden en zo wordt afgevoerd. Die isolatie kunt u aanbrengen door kranten te gebruiken (kranten worden wel klef doordat ze vocht opnemen), door piepschuim of kokosmatten op maat te maken.

Zakt de temperatuur tot onder het nulpunt, dan krijgen vogels en met name de groene spechten het moeilijk. Als de grond bevriest kunnen ze niet meer bij hun hoofdvoedsel, mieren in de grond. Ze gaan dan op zoek naar alternatieven zoals honingbijen. Ze horen de geluiden van de bijen in de kast en proberen daar bij te komen. In mijn 'jonge' jaren als imker waren ze mij – Henk – een paar maal te slim af. Groene spechten kunnen grote gaten in de zijwanden en in het buitenste raam naast de kastwand hakken en komen zo bij de bijen. De bijen overleven dat niet. Mijn bijen zijn drie maal het slachtoffer geworden en sindsdien drapeer ik altijd een net over de kasten om vogels te weren. Dat helpt prima.

Er zijn meer kasttypen

Een gat in de kast brengt ons op het volgende punt. U hebt nu de tijd om uw kasten te repareren en te beitsen mocht dat nodig zijn. Het biedt u meteen de kans om eens over een ander kasttype na te denken, mochten uw kasten zijn beschadigd of uw rug het tillen van zware kasten niet meer toestaat. Kunststof kasten, lattenkasten of de Golzkast zijn dan een goed alternatief. De afgelopen drie jaar is met enige regelmaat in dit blad over de Golzkast geschreven. Bent u nog sterk genoeg en wilt u eens overstappen op zacht aardige Buckfast-bijen, dan komt natuurlijk een Dadantkast in aanmerking. Buckfastbijen maken namelijk relatief grote volken. Het voordeel van zo'n kast zou een beter aaneengesloten wintertros zijn en omdat er met één

broedkamer gewerkt wordt is het controleren van koninginnendoppen 's zomers overzichtelijker. Zo'n kast is wel wat groter en zwaarder dan een spaarkast, maar dan hebt u ook wat. En bent u houtsnijkunstenaar, dan is een stand zoals in de Vogezen (zie foto) misschien iets?

Andere winterdingen?

Heeft u het afgelopen seizoen de drachtomgeving in de gaten gehouden? En drachtarme of drachtloze periodes opgemerkt? Het uitzoeken van geschikte planten en die bemachtigen voor uw tuin en stal of stand zijn geijkte naseizoenwerkzaamheden. Door het bijenhouden wordt u eigenlijk vanzelf ook tuinier, want ineens is het nog belangrijker om te weten wat wanneer bloeit en om er zaad of zaailingen van te verzamelen. Uitwisseling kan bijvoorbeeld via de lokale bijenhouders- of tuinvereniging plaatsvinden. Mogelijk kunt u ook de gemeente en/of het waterschap overtuigen van de aanplant van drachtplanten. Dat is goed voor alle bestuivende insecten.

Foto's bladzijde 5

Boven: Schade door spechten.
Midden: Net om vogels te weren.
Onder: 'Winterzit' in de Vogezen.
(foto's Henk van der Scheer)

Foto bladzijde 6

Dadantkast.
(foto Wim van Hof, GAW)

De NBV organiseert studiedagen en veel afdelingen doen dat ook. De vervolgcursus kunt u overwegen of de cursus om bestuivingsimker te worden. En andere verwante bezigheden zijn bijvoorbeeld (cursussen volgen voor) korfvlechten, was en propolis bewerken tot allerlei bijenproducten. Zo'n cursus geeft de mogelijkheid om eens met een collega-imker te praten over bijvoorbeeld bijenvolken die geen of weinig last hebben van varroa. Een bijenhouder gaat in de winter misschien ook wel een beetje op de tros met collega-imkers om met al deze bezigheden het vuurtje warm te houden.

Varroa-resistente volken

“U kunt de mate van resistentie in de komende jaren verbeteren door na te telen van volken waaruit weinig mijten vallen,” aldus Mari van Iersel in het novemnummer van Bijenhouden uit 2011. In Nederland zijn er geen bijenvolken zonder varroamijten, schrijft hij. Er zijn alleen bijenvolken met meer of met minder mijten en volken die zich meer of minder goed ontdoen van hun parasieten. Op dit moment kunt u niet zoveel ondernemen behalve straks oxaalzuur druppelen rond de Kerstdagen of kort daarna. Met die behandeling maakt u de volken praktisch ‘schoon’ voor wat betreft de aanwezigheid van varroamijten. Wanneer u daarna in juni en juli telt hoeveel mijten er dagelijks vallen geeft dat een indruk van de verschillen tussen de volken in hygiënische gedrag van de bijen om de mijten te verwijderen. Sommige volken zijn daar beter in dan andere. Hoe beter het verwijderen lukt, des te kleiner zal de populatie varroamijten zijn en des te minder mijten vallen er met name later in het seizoen. Kortom er zijn volken die steeds maar een geringe varroapopulatie herbergen, dankzij de activiteiten van de bijen, en volken die veel meer mijten herbergen, omdat de bijen ze niet actief verwijderen. Het tellen gaat het best als u op de onderlegger of varroa-lade een vel wit papier (met grote ruiten) legt en dagelijks telt. Hoe minder wasmul, hoe beter de mijten te zien zijn. Hoe minder tijd tussen de opeenvolgende tellingen, hoe minder kans dat er mijten verdwij-

nen doordat mieren, pissebedden en andere afvaleters er met gevallen mijten vandoor gaan. De ervaring leert dat er niet vaak geteld hoeft te worden om een indruk te hebben van de verschillen tussen de volken. Na twee, drie dagen ziet u al uit welk volk meer en uit welk minder mijten vallen. Natuurlijk geldt dat de waarneming nauwkeuriger wordt als u vaker telt.

Een andere manier om in juni-juli vast te stellen hoe het staat met de varroapopulatie is om na te gaan hoeveel mijten er op de bijen zitten. Een gebruikelijke methode daarvoor is om een monster bijen te nemen en die te bepoedern met poedersuiker. Dat helpt om de mijten te laten vallen. ●

Zie voor de beschrijving van en een filmpje over die methode de website van Henk Rostohar:
<https://buckfastimker.wordpress.com>.

